

Lausunto

Viite Tornionjoen kalastussäännön muuttaminen VN/3510/2024

Lohi-, meritaimen- ja harjuskannat ovat hätää kärsimässä Tornionjoella. Tilannekuvaan ei sovi se, että TMK-yhteislupa myy kalastuslupia viehekalastukseen rajoittamattomasti. Viehekalastuksen osuus lohisaaliista on 80 % ja 100 % harjussaaliista. Kalastus on monin paikoin ruuhkautunut mm. Väylän vieheluvassa mukana olevien kalastuskuntien alueella. Väylän vieheluvassa mukana olevat kalastuskunnat eivät ole mukana TMK:ssa luvan myynti vuosittain rasittaa kalakantoja kohtuuttomasti. Mikään käytössä oleva rajoitin ei estä esimerkiksi miljoonan kalastuslupan myyntiä yhdessä kesässä tietylle alueelle. Harjuskanta on käytännöllisesti katsoen menetetty ainakin Pellon alueella TMK:n rajoittamattoman lupamyynnin seurauksena. Toiminnassa ei oteta huomioon kalastuslain 1 §:n velvoitteita kalakantojen varjelemisesta.

Oikeudellinen ongelma on erikseen siinä, että TMK myy kalastuslupia myös oman toimialueensa, yhteisluvassa mukana olevien kalastusoikeudenhaltijoiden, ulkopuolisille alueille jopa niiden vastustuksesta huolimatta. TMK myy vuosittain tuhansia sellaisia lupia, joilla tullaan oikeudettomasti kalastamaan Väylän viehelupa-alueen kalavesille (ELY:n ilmoituksen mukaan v.2023 14730 klp). TMK:n valta-aseman ja virheellisen tiedottamisen seurauksena Väylän viehelupia ei mene kaupaksi juuri lainkaan. TMK:n toiminta ei noudata kalastuslain 41§:n ja 42§:n määräyksiä.

Kattilakosken luotausasemalla havaittiin v. 2023 vain n. 20.000 lohta. Tornionjoen kutukantatavoitetta (pyynnin jälkeen 40.000 lohta) ei saavutettu edes puoliksi. Lohenkalastuksen suhteen on noudatettava nyt varovaisuusperiaatetta.

Pellon alueelta on esitetty vahvojen lohivuosien aikana toistuvasti ikaikaisten apajapaikkojen lisäämistä apajapaikkaluetteloon. Muutamille muille kylille apajapaikka on lisätty jälkikäteen, mutta ei meille. MMM:n taholta on ilmoitettu, että hakemuksia ei ole hyväksytty, koska Ruotsin valtio vastustaa niitä. MMM:n ilmoituksen perusteella on aihetta epäillä, että Ruotsin valtio syyllistyy mahdollisesti syrjintään ja EU:n perusoikeuskirjan turvaaman omaisuuden suojan rikkomiseen. Meillä ei ole lain suomia mahdollisuuksia ajaa omaa asiaamme vieraassa valtiossa. Koska olemme Suomen kansalaisia ja kalastuskuntamme on perustettu viranomaisen johdolla Suomen lakien mukaisesti, edellytämme, että Suomen valtio ottaa hoitaakseen Ruotsin suuntaan Suomen perustuslaissa ja EU:n perusoikeuskirjassa meille turvatut oikeutemme.

Vaatimuksemme esteenä ei voida pitää tämänhetkistä lohikannan tilaa. Tornionjoella kalastavista suurin osa tulee alueen ulkopuolelta, joilla ei ole lähtökohtaisesti kalastuslain mukaista kalastusoikeutta Tornionjoella. Meillä rannanomistajilla on osoittaa kirjallisesti yhtäjaksoinen kalalajista riippumaton kalastusoikeus jo viidensadan vuoden ajalta. Tästä huolimatta kalastusviranomainen ei ole myöntänyt meille paikallisille kalastusoikeudenhaltijoille minkäänlaista oikeutta harjoittaa perinteisiä kalastusmuotoja eikä edes viehekalastusta missään muodossa.

Kalastusoikeutemme käytön estämistä voi verrata siihen, että muutamilla koskipaikoilla lähinnä vieraspaikkakuntalaiset saavat harjoittaa jopa heittopainokalastusta. Kyseinen kalastusmuoto on erittäin tehokas kalan tartuttamisen suhteen, mutta lohia karkaa ja vahingoittuu runsaasti ja valvojen raportin mukaan vain neljännes (24 %) kaloista saadaan saaliksi. Kun ko. pyyntimuodossa saaliiksi saadaan tuhansia lohia, on karanneita ja vaurioituneita moninkertainen määrä.

Edellä kuvatun kaltaisen suhteellisen uuden kalastustavan salliminen on suorastaan irvokasta, kun sitä vertaa allekirjoittaneiden ikiaikaisen ja **Tornionjoen paikallista kulttuuria ilmentävän** kalastusoikeuden käytön ja kalastustavan estämiseen.

Lausuntonamme toteamme, että

- kannatamme lohen ja harjuksen kalastuksen rajoittamista
- kannatamme viehekalastuskauden ja lippouksen aloituksen siirtämistä viikon 23 lauantaille
- esitämme jokisuun merikalastuksen aloituksen myöhentämistä alkavaksi 29.6.
- esitämme heittopainokalastuksen kieltämistä eettisillä ja luonnonsuojelullisilla perusteilla
- esitämme kulkuverkkokalastusajan lyhentämistä lohikannan vahvistamiseksi
- vastustamme kalastuskauden jatkamista harjuksen ym. pienkalan pyytämiseksi
- esitämme harjuksen rauhoittamista kalastuskuntiemme alueella
- emme pidä perusteltuna vapamäärien rajoittamista. Rajoittaminen johtaa soututuntien kasvamiseen lisäten ruuhkautumista. Vapamäärä on vaikeasti valvottavissa
- kalastuslupien rajoittaminen on tehokas kalakantojen suojelukeino
- kalastajakohtaiset kausikiintiöt ovat myös hyvä keino rajoittaa kalastusta. Se edellyttäne kalastussäännön muuttamista ja velvollisuutta merkitä saaliskalat (lohet)
- kalastuslupien myöntäminen on sidottava kalastuskohteeseen.
- kalastuksen kohdentamisessa tietylle alueelle on otettava huomioon yksityisyyden suoja ja paikalliset olosuhteet paikallisine asiantuntijoineen
- Väylän viehelupa-alueen kalastuskunnat vaativat lakiin perustumattoman lupamyynnin lopettamista kalakantojen vahvistamiseksi ja kalastuskuntien lakisääteisen toimivallan kunnioittamista.**

Heikki Jolma pj. Väylän viehelupa-alue